

VÝŽIVA A MORTALITA VE STŘEDOEVROPSKÉ STUDII HAPIEE

V sedmileté studii HAPIEE (Health, Alcohol and Psychosocial Factors in Eastern Europe) spojila své síly odborná pracoviště z Anglie, Nizozemska, České republiky, Polska a Ruska a v současné době je publikována řada zajímavých výsledků. Jedna část se týká vztahů mezi kvalitou výživy a mortalitou na kardiovaskulární onemocnění (KVO).

Sledovanou kohortu tvořilo 18 559 účastníků ve věku 49–69 let z Krakova, Novosibirska a šesti měst v ČR (Havířov, Karviná, Jihlava, Ústí n. L., Liberec, Hradec Králové a Kroměříž). Účastníci byli získáni náhodným výběrem z volebních seznamů a v době zahájení netrpěli žádnou závažnou chronickou nemocí. Během 7 let trvání studie z nich zemřelo 1 209. Spotřeba potravin a nutrientů byla hodnocena dotazníkem, který vycházel z výživových doporučení WHO z roku 2003. Asociace mezi indikátory zdravé výživy a mortalitou byly stanoveny Coxovou regresí.

Po úpravě na kofaktory (např. kouření, vzdělání, fyzická aktivita, BMI) se ukázala statisticky významná nepřímá závislost mezi indexem zdravé výživy a mortalitou na KVO a koronární srdeční chorobu a žádná závislost mezi výživou a úmrtností na rakovinu a mozkovou mrtvici. Rizikový faktor se při zvýšení indexu zdravé výživy o jednu směrodatnou odchylku snížil na 0,95

u celkové úmrtnosti, na 0,90 u úmrtnosti na KVO a na 0,85 u úmrtnosti na koronární chorobu. Populační atributivní rizikové frakce u nízkých indexů zdravé výživy byly 2,9 % u celkové úmrtnosti, 14,2 % u úmrtnosti na KVO a 10,7 % u úmrtnosti na koronární srdeční chorobu. (Pozn. redakce: Při rizikovém faktoru 1 závislost mezi dvěma jevy není, při rizikovém faktoru více než 1 jde o přímou a méně než 1 o nepřímou závislost. Atributivní populační frakce pak vypovídá, jaký podíl populace je ovlivněn sledovaným rizikovým faktorem.)

Autoři konstatují, že nezdravá výživa hraje ve střední a východní Evropě roli u zvýšené mortality na kardiovaskulární nemoci a koronární chorobu. Na druhé straně, přes signifikantní rozdíly ve skóre indexu zdravé výživy mezi populačními vzorky ČR, Polska a Ruska, jen malou část rozdílů v mortalitě bylo možno přičíst rozdílům ve výživových zvyklostech.

Stefler D, Pikhart H, Jankovic N, Kubinova R, Pajak A, Maľutina S, et al. Healthy diet indicator and mortality in Eastern European populations: prospective evidence from the HAPIEE cohort. Eur J Clin Nutr. 2014 Dec;68(12):1346-52. doi: 10.1038/ejcn.2014.134.

Jaroslav Kříž